

Vevde kvinners likestilling i teppene

Hun er mest kjent for sin kirkekunst. Men Else Marie Jakobsen kjempet også for kvinners rettigheter. Onsdag begraves hun.

KAMPSAKER: - Kirkekunsten har tatt stor plass, men hun har hatt så mange viktige kampsaker som likestilling, menneskeverd, ytringsfrihet, bybevaring og synliggjøre glemte helter, som krigsseilerne, sier Janne Leithe om Else Marie Jakobsen. Her er Jakobsen i vevstua si på Lund. FOTO: Connie Didriksen

| av: ANETTE OS

Oppdatert: 19. des 2012 09:38

KRISTIANSAND: - Else Marie brukte veven for å kjempe for kvinners likestilling. Hun har vært opptatt av kvinnes posisjon i over 60 år, og kjempet for at kvinner skal bli verdsatt for de kvaliteter de har, sier kunstformidler Janne Leithe.

De siste månedene jobbet hun tett sammen med Else Marie Jakobsen om boka "Levd liv - vevd liv", som kommer ut i januar. Det fikk aldri Jakobsen oppleve, som døde forrige uke. Onsdag begravdes hun.

- Jeg hadde håpet at Else Marie selv skulle få se det ferdige resultatet, men slik gikk det ikke, sier Leithe.

I boka skal det trykkes 90 bilder av verkene til Jakobsen, av totalt 583. Her fortelles historien bak hvert av teppene.

- Hun var et fantastisk menneske og en fantastisk kunstner. Kirkekunsten har tatt stor plass, men hun har hatt så mange viktige kampsaker som likestilling, menneskeverd, yringsfrihet, bybevaring og synliggjøre glemte helter, som krigsseilerne, sier Leithe.

Kamp for kvinnene

Engasjementet viste Jakobsen ved å la teppene være kraftfulle kommentarer til en rekke politiske spørsmål både av lokal og internasjonal karakter. Da hun kjempet for kvinners plass i samfunnet, kom det til uttrykk i teppet "Elsk din neste". Det ble til da Jakobsen dro til København på 50-tallet. "Her vanket berusede sjømenn og kvinnelige prostituerte", ifølge boka, og Jakobsen fikk sympati for kvinnene som måtte leve i dette miljøet. Inntrykkene fikk henne til å veve nettopp "Elsk din neste".

På 70-tallet, samtidig med likestillingskampen, vevde Jakobsen teppet "Ærefrykt for livet", som skulle sette fokus på de kvinnene som ble tvunget til å søke om abort. Hun slåss også for at tekstilkunsten eller «kvinnfolkarbeidet» skulle bli vurdert på lik linje med andre kunstuttrykk.

jannonse

Rundt samme tid var miljøet ved Realfagsbygget ved Universitetet i Bergen maskulint, og Jakobsen mente at betongbygget og det mannsdominerte miljøet trengte noe "mykt, varmt og jordnært". Else Marie Jakobsen brukte da teppet "Den røde tråd" til å fremstille et bilde av alle kvinnene som har vært viktige formidlere av historien gjennom sitt arbeid med veven. Teppet er Norges største billedvev på 90 kvadratmeter.

Med teppet "Ullstrømper til Afrika" ville hun sette søkelyset på alle de kvinnene som arbeider hardt for andre. Ullstrømpene ble strikket av kvinner landet rundt og solgt på basarer til inntekt for vanskeligstilte kvinner i Afrika. Ifølge boka mener Jakobsen de har blitt latterliggjort for sin innsats, men det har vist seg at kvinnes innsats har vært en modell for andre hjelpeorganisasjoner. "Ullstrømper til Afrika" skulle være en hyllest til kvinnesystemene og den viktige arbeidsinnsatsen kvinnene kan bidra med i verden.

I teppet "Ukens navn" I og II gjengir hun en helside fra Aftenposten. «Ukens navn» er en side som gir heder til viktige personligheter. Det er kun to kvinner, resten er menn på avissiden. Hun vevde en rød tråd rundt kvinneportrettene for å synliggjøre kvinnene. Hun mente at det fremdeles var ubalanse mellom menn og kvinner, og at kvinnene ennå ikke blir verdsatt høyt nok.

Aksept for billedvev

Nå rigges utstillingen «Billedvev og engasjement» i Kristiansand, som skal vise hennes karriere og betydning gjennom 60 år. Den åpner i mars på Sørlandets kunstmuseum.

- Det er trist at hun ikke får oppleve den, for det var et stort ønske for henne. Jeg kunne ønske utstillingen hadde kommet tidligere, sier Leithe.

Jakobsen var en av Norges største kirkekunstnere, og kirketeppe henger fra Dubai til Lofoten, fra Spania til Lund. Selv måtte hun kjempe en hard kamp for at billedvev skulle bli akseptert som kirkekunst. Før hun fikk sine første kirkeoppdrag, var det mange som var skeptisk til å bruke denne kunstformen som altertavle.

I boka forteller Janne Leithe at kunstneren hentet inspirasjon i Bibelen når hun argumenterte for at billedvev kan brukes i kirker. Blant annet henviste hun til 2. Mosebok 26:1, som snakker om Guds bolig: «Du skal lage boligen av ti teltduker. De skal være av fint, tvinnet lin og purpurblått, purpurrødt og karmosinrødt stoff. I dukene skal du veve inn kjeruber i kunstvevning».

- Engasjert kunstner

- Hun har alltid vært veldig engasjert, og hun kjempet for miljøet og for kunsten, sier Gunvald Opstad, den tidligere kulturjournalisten i Fædrelandsvennen som skrev bok om Else Marie Jakobsen i 1987.

Han ramser opp flere eksempler på hennes sterke engasjement.

- Da det gamle biblioteket skulle rives, var hun så sint at hun kledde seg i sekk og aske for å protestere. Og da kommunen rev flere hus i byen som hun var glad i, hang hun "sørgeslør" på teppet "Kvadraturen". Kommunen fjernet disse, men da protesterte hun ytterligere. Det hendte også at hun ble refusert under Sørlandsutstillingen. Da kunne hun reise seg under åpningen og synge ut, og si at de måtte være mer åpne. Det er typisk for hennes engasjement. Hun var en av dem som kjempet hardest for å få anerkjennelse for billedkunst, og fikk også flere kolleger med seg, sier Opstad.